

سرشناسه	: موسوی گیلانی، سیدجعفر، ۱۳۴۱
عنوان و نام پدیدآور	: آشنایی با تاریخ صدر اسلام، سیدجعفر موسوی گیلانی
مشخصات نشر	: قم: پاد اندیشه، ۱۳۹۸
مشخصات ظاهری	: وزیری ۲۵۶ ص.
شابک	: 978-600-5467-33-8
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: کتابنامه
موضوع	: محمد ﷺ، پیامبر اسلام، ۵۳ قبل از هجرت - ۱۱ ق
موضوع	: Muhammad, Prophet, d. 632
موضوع	: اسلام - تاریخ - از آغاز تا ۴۱ق.
موضوع	: Islam - History - To 661
رده بندی کنگره	: BP ۱۴
رده بندی دیویی	: ۲۹۷/۹۱۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۶۰۷۷۲۹۳

نام کتاب: آشنایی با تاریخ صدر اسلام

تألیف: سیدجعفر موسوی گیلانی

مدیر اجرایی: علی رمضان زاده

طرح جلد و صفحه آرا: محمود دهقانی

تدوین: مؤسسه پاد اندیشه

ناشر: پاد اندیشه

چاپ: زمزم

نوبت چاپ: اول، پاییز ۱۳۹۸

شمارگان ۳۰۰۰ نسخه

تعداد صفحات: ۲۵۶ صفحه

شابک دوره: 978-600-5467-33-8

کلیه حقوق و نشر برای مؤلف محفوظ است

نشانی: قم؛ کدپستی ۱۸۱۶۵ - ۳۷۱۴۱

همراه: ۰۹۱۲۵۵۳۶۷۴۵

پست الکترونیک: pade1382@Gmail.com

تلگرام: @pod_e_andisheh

آشنایی با تاریخ صدر اسلام

دکتر سید جعفر موسوی گیلانی

عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد پرند

واكثروا الدعاء . تعجيل الفرج فان ذلك فرجكم
وبرای تعجيل فرج بسیار دعا کنید که آن فرج شما است.

امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف)^۱

تقدیم به:
پیشگاه مقدس

حضرت بقیة الله

الا عظم

صاحب الزمان (روحی و ارواح العالمین لتراب مقدمه الفداء)

فهرست مطالب

۱۱	 مقدمه
۱۳	 فصل اول: مقدمه‌ای بر تاریخ اسلام
۱۴	 تعریف تاریخ
۱۴	 قرآن و تاریخ
۱۵	 انواع تاریخ
۱۵	 تاریخ نقلی
۱۵	 تاریخ تحلیلی
۱۶	 فلسفه تاریخ
۱۶	 تاریخ از نظر حضرت علی (ع)
۱۷	 فایده مطالعه تاریخ اسلام
۱۸	 منابع مطالعاتی تاریخ اسلام
۱۹	 عوامل انحراف در نگارش تاریخ اسلام
۲۰	 مفهوم شرق شناسی
۲۳	 فصل دوم: شناخت زادگاه اسلام
۲۴	 موقعیت جغرافیایی شبه جزیره عربستان
۲۵	 وضعیت سیاسی شبه جزیره عربستان
۲۷	 مفهوم جاهلیت
۲۷	 اخلاق اعراب جاهلی
۲۸	 ویژگی‌های عصر جاهلیت
۲۹	 مقام و حقوق زن در خانواده جاهلی
۳۰	 علت زنده به گور کردن دختران
۳۱	 ماه‌های حرام
۳۱	 احترام به کعبه
۳۲	 وضعیت اقتصادی اعراب جاهلی

- ۳۲.....وضعیت دینی اعراب جاهلی
- ۳۳.....دین پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و اجدادشان قبل از اسلام
- ۳۳.....معیارهای جاهلیت در قرآن
- ۳۴.....امپراتوری ایران در عصر ساسانیان
- ۳۴.....وضعیت حکومت ساسانی در آستانه بعثت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله
- ۳۵.....دین و مذهب در عصر ساسانیان
- ۳۶.....امپراتوری روم شرقی
- ۳۶.....وضعیت دینی
- ۳۷.....فصل سوم: تاریخ زندگی پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله ولادت تا بعثت
- ۳۸.....ولادت رسول خدا صلی الله علیه و آله
- ۳۸.....اجداد پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله
- ۳۹.....دوران شیرخوارگی پیامبر صلی الله علیه و آله
- ۳۹.....علت سپردن پیامبر صلی الله علیه و آله به حلیمه سعدیه
- ۴۰.....سرپرستی عبدالمطلب از رسول خدا صلی الله علیه و آله
- ۴۱.....وفات عبدالمطلب
- ۴۱.....سرپرستی ابو طالب از رسول خدا صلی الله علیه و آله
- ۴۲.....نخستین سفر رسول خدا صلی الله علیه و آله به شام و داستان بحیرا
- ۴۴.....دوران جوانی پیامبر صلی الله علیه و آله
- ۴۵.....پیمان جوانمردان (حلف الفضول)
- ۴۶.....تجدید بنای کعبه و حکمیت رسول خدا صلی الله علیه و آله
- ۴۹.....ازدواج با حضرت خدیجه رضی الله عنها
- ۵۱.....چگونگی بعثت پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله
- ۵۳.....اولین ایمان آورندگان به پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله
- ۵۴.....مراحل دعوت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله پس از بعثت
- ۵۴.....دعوت پنهانی
- ۵۵.....دعوت خویشاوندان
- ۵۷.....علل مخالفت با اسلام
- ۵۸.....روش مبارزه مشرکان

۵۸.....	تلاش برای انزوای اجتماعی پیامبر ﷺ
۶۶.....	هجرت به حبشه.....
۶۶.....	علت مهاجرت به حبشه.....
۶۸.....	وضعیت مسلمانان مهاجر در حبشه.....
۶۸.....	نمایندگان قریش در تعقیب مهاجران.....
۷۰.....	مسلمانان در حضور نجاشی.....
۷۱.....	پاسخ جعفر بن ابی طالب به سؤالی در مورد حضرت عیسی ﷺ.....
۷۲.....	بازگشت مسلمانان مهاجر.....
۷۲.....	محاصره سیاسی و اقتصادی.....
۷۳.....	پیمان نامه قریش.....
۷۴.....	سختی‌های شعب ابی طالب.....
۷۵.....	رهایبی از شعب ابی طالب.....
۷۶.....	رحلت حضرت ابوطالب و حضرت خدیجه علیهما السلام.....
۷۷.....	سفر پیامبر اکرم ﷺ به طائف.....
۸۰.....	پیمان عقبه.....
۸۲.....	علل گسترش اسلام در یثرب.....
۸۳.....	هجرت پیامبر اسلام ﷺ به مدینه.....
۸۳.....	دلایل ترک شهر مکه.....
۸۴.....	دلیل هجرت به مدینه.....
۸۵.....	توطئه قتل پیامبر ﷺ در دارالندوه.....
۸۶.....	خوابیدن امام علی علیهما السلام در بستر پیامبر ﷺ (لیلة المبيت).....
۸۸.....	نمونه‌هایی از اخلاق و رفتار پیامبر ﷺ.....
۸۹.....	سیره پیامبر ﷺ در داخل خانه.....
۸۹.....	کمک در خانه.....
۹۰.....	سیره پیامبر ﷺ در اجتماع.....
۱۰۱.....	فصل چهارم: از هجرت تا رحلت پیامبر اسلام ﷺ.....
۱۰۲.....	مهم‌ترین اقدامات پیامبر ﷺ بعد از ورود به مدینه.....
۱۰۶.....	پیمان نامه عمومی و تشکیل حکومت.....

- ۱۰۶..... بروز سه مشکل بزرگ در مدینه
- ۱۰۷..... تشکیل حکومت
- ۱۰۸..... پیمان نامه خصوصی با یهود
- ۱۱۰..... بررسی جنگ‌ها
- ۱۱۰..... جنگ بدر
- ۱۱۴..... کسانی که رسول خدا ﷺ در کشتن آنها اکراه داشت
- ۱۱۵..... غزوه احد
- ۱۲۳..... جنگ احزاب
- ۱۲۷..... صلح حدیبیه
- ۱۳۵..... غزوه خیبر
- ۱۳۸..... فتح مکه
- ۱۴۴..... دعوت جهانی پیامبر اسلام ﷺ
- ۱۴۵..... پیک رسالت در نقاط دور دست
- ۱۴۵..... ساختن مهر
- ۱۴۶..... نامه به خسرو پرویز؛ کسرای ایران
- ۱۴۹..... نامه رسول خدا ﷺ به هرقل؛ قیصر روم
- ۱۵۲..... نامه به اسقف نجران
- ۱۵۶..... حج براءت
- ۱۵۹..... حَجَّةُ الْوَدَاعِ
- ۱۵۹..... پیوستن علی علیه السلام به رسول خدا ﷺ
- ۱۶۰..... خطبه پیامبر ﷺ
- ۱۶۱..... بررسی جریان غدیر
- ۱۶۱..... جغرافیای غدیر خم
- ۱۶۲..... نزول آیه تبلیغ
- ۱۶۲..... ایراد خطبه
- ۱۶۳..... نزول آیه اکمال
- ۱۶۳..... بیعت کردن و تبریک به امام علی علیه السلام
- ۱۶۴..... سندیت واقعه غدیر خم

۱۶۵	دلالت حدیث غدیر بر ولایت امیرمؤمنان علیه السلام
۱۶۹	فصل پنجم: بررسی حوادث قبل و پس از رحلت پیامبر صلی الله علیه و آله
۱۷۰	بررسی حوادث قبل و پس از رحلت پیامبر صلی الله علیه و آله
۱۷۰	پیشگیری‌های رسول خدا صلی الله علیه و آله
۱۷۱	اعزام سپاه اسامه
۱۷۲	اهداف
۱۷۲	اعتراض به فرمانده جوان
۱۷۴	ماجرای درخواست قلم و دوات توسط پیامبر صلی الله علیه و آله در هنگام رحلت
۱۷۷	چگونگی شکل‌گیری سقیفه
۱۷۷	تکذیب وفات پیامبر صلی الله علیه و آله
۱۷۸	گردهمایی انصار
۱۷۹	به سوی محو وصیت پیامبر صلی الله علیه و آله
۱۸۰	جزئیات رویداد
۱۸۵	علل سکوت حضرت علی علیه السلام
۱۹۰	اتفاقات دوران خلافت ابوبکر
۱۹۴	خلافت عمر
۱۹۸	خلافت عثمان
۲۰۸	فصل ششم: بررسی حوادث دوران حکومت حضرت علی علیه السلام تا شهادت امام حسین علیه السلام
۲۰۹	امام علی علیه السلام
۲۰۹	نام و نسب
۲۱۰	همسر و فرزندان
۲۱۱	لقاب امام
۲۱۲	دوران کودکی امام علی علیه السلام
۲۱۳	حضرت علی علیه السلام در دوران رسالت پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله
۲۱۶	علی علیه السلام و جانشینی پیامبر صلی الله علیه و آله
۲۱۶	۱. یوم‌الدار و تعیین علی علیه السلام به جانشینی پیامبر صلی الله علیه و آله
۲۱۷	۲. غدیر خم
۲۱۹	سقیفه و غصب خلافت پیامبر صلی الله علیه و آله

- ۲۲۰.....امیرالمؤمنین علیه السلام در زمان خلفا.....
- ۲۲۰.....فعالیت‌های امام علی علیه السلام در دوران خلفا.....
- ۲۲۲.....خلافت امیرالمؤمنین علی علیه السلام و بیعت مردم با ایشان.....
- ۲۲۳.....سیاست‌های حکومتی.....
- ۲۲۵.....جنگ‌های دوران خلافت امیرالمؤمنین علیه السلام.....
- ۲۲۷.....شهادت امام علی علیه السلام.....
- ۲۲۷.....فضایل امیرالمؤمنین علیه السلام.....
- ۲۳۱.....سخن اصحاب درباره علی علیه السلام.....
- ۲۳۲.....دوران امام حسن علیه السلام.....
- ۲۳۳.....ولادت.....
- ۲۳۳.....امام حسن علیه السلام در زمان پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله.....
- ۲۳۴.....امام حسن علیه السلام در دوران امام علی علیه السلام.....
- ۲۳۵.....دوران امامت و آغاز خلافت.....
- ۲۳۶.....صلح امام حسن علیه السلام با معاویه.....
- ۲۳۹.....شهادت امام حسن علیه السلام.....
- ۲۴۰.....امام حسین علیه السلام.....
- ۲۴۰.....امام حسین علیه السلام در زمان پیامبر صلی الله علیه و آله.....
- ۲۴۱.....امام حسین علیه السلام در عصر امامت امام علی علیه السلام.....
- ۲۴۳.....امام حسین علیه السلام در دوره امامت امام حسن علیه السلام.....
- ۲۴۳.....دوران امامت امام حسین علیه السلام.....
- ۲۴۴.....هجرت امام حسین علیه السلام از مدینه.....
- ۲۴۶.....واقعه عاشورا.....
- ۲۴۹.....منابع و مآخذ.....

در طول سال‌هایی که در دانشگاه‌ها اشتغال به تدریس درس تاریخ اسلام را داشتم، همواره در صدد بودم یک دوره مباحث تاریخ صدر اسلام را در سطح فهم دانشجویان براساس سرفصل‌های دانشگاهی در قالب یک کتاب بنویسم، تا این که این فرصت پدید آمد و مطالبی را که در طول سالیان گذشته، تدریس داشتم مورد بررسی و تحقیق مجدد قرار داده و با ویرایش علمی آن، جهت استفاده دانشجویان آماده نمودم. امیدوارم برای نسل جوان قابل استفاده بوده و با مطالعه این کتاب با تاریخ صدر اسلام آشنا گردند.

در تألیف این کتاب کوشش شده که هم از منابع کهن و هم منابع جدید استفاده گردد و تا جایی که امکان داشت به این نوع منابع مراجعه کرده و مطالب آن را مورد بررسی قرار داده و خلاصه‌ای از تحقیقات را به نحوی که در سطح فهم دانشجویان باشد به نگارش درآورده‌ام. روش تحقیق در این کتاب تحلیلی، توصیفی است و کتاب را در شش فصل آماده نموده‌ام که فصل‌های آن عبارت است از: ۱. مقدمه‌ای بر تاریخ اسلام؛ ۲. شناخت زادگاه اسلام؛ ۳. تاریخ زندگی پیامبر اسلام ﷺ؛ ولادت تا بعثت؛ ۴. از هجرت تا رحلت پیامبر اسلام ﷺ؛ ۵. بررسی حوادث پس از رحلت پیامبر ﷺ؛ ۶. بررسی حوادث دوران حکومت حضرت علی علیه السلام تا شهادت امام حسین علیه السلام.

در این جا از همه کسانی که در پدید آمدن این اثر یاری نموده‌اند، حجت الاسلام دکتر خوش‌نظر که زحمت ویرایش کتاب را بر عهده داشتند و به ویژه از همسر و فرزندانم که کمک زیادی در آماده سازی این کتاب داشته‌اند تشکر و قدردانی می‌نمایم. و این اثر را به روح پدر و مادرم هدیه می‌کنم که از کودکی مرا با اسلام عزیز آشنا کرده و بذر محبت ائمه اطهار علیهم السلام را در دلم پاشیدند.